

Diplomaside Sporun Önemi ve Uluslararası Askeri Spor Konseyi İçinde Türk Silahlı Kuvvetleri

Selma Göktürk Çetinkaya*

Birinci Dünya Savaşı Sonrasında Askeri Diplomasi ve Spor Bağlamında Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi

Yaşamın normal seyrini olumsuz mahiyette değiştiren savaşlar, insanın hayatını kaybetmesine yol açarak en ağır seviyede tesirini gösterirken yıkıcı etkileriyle de ruh ve beden sağlığını bozmaktadır. Bu gerçekliğin, bireyden topluma ve devlete sirayet ederek kaotik gelişmeleri doğurduğu da muhakkaktır. Böylesi gelişmeleri önleyebilecek sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinliklerin savaş sürecinde yapılmasının pek mümkün olmadığı düşünüldüğünde kaosu yaygınlık kazanması da kaçınılmazdır. Kaldı ki dört yıl süren bir dünya harbi esnasında bu negatiflik, görünürlüğünü daha da artırmıştır. Önceden planlanan ve savaşın tam ortasına denk geldiği için düzenlenemeyen 1916 Olimpiyatlarının yoksunluğu da savaşın sporun önüne geçebilecek gücünü gösterirken bir o kadar sporun barışla ne denli girift olduğunun da altını çizmektedir. Savaş günlerinde her ne kadar devletlerin zaman zaman kendi askerleri için birbirleri arasında takım oyunları oynattığı görülmüşse de başka bir devletin askeri ile bir müsabakanın düzenlenebilmesi zaten savaşın tanımı ile örtüşebilen bir şey değildir. Buradan yola çıkarak 1914 ila 1918 arasında dünyanın savaşan bölgelerinde beynelmilel spor etkinliklerinin olmadığı söylenebilir. Savaşın sona ermesine müteakip böylesi bir etkinlik gözlenmiş midir sorusu ise okuyucuyu bu çalışmanın tarih şeridinin ilk olayına götürecektir.

Bilindiği üzere Birinci Dünya Harbi'nin sona ermesinin ardından İttifak Devletlerinin her biri mağlubiyetin doğurduğu ağır antlaşmaların tesirinde

* Doç. Dr. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, Bilecik/TÜRKİYE, selma.cetinkaya@bilecik.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-6828-1679>
DOI: 10.37879/978-975-17-6294-8.2025.321

bir yaşam mücadelesine başlamış; diğer İttifak Devletleri ile münasebetlerin kesilmesi dolayısıyla diplomatik yalnızlığa da itilmiştir. Dolayısıyla mağlup devletlerin sportif etkinliklerini imkânlar çerçevesinde kendi içlerinde yapabildikleri söylenebilir. Savaşın kazanan devletlerine bakıldığında ise bunun tam tersi yönünde gelişmeler yaşanmış ve İtilaf Devletlerinin ilişkilerinin savaşın ardından da devam etmesi adına birtakım politikalar üretilmiştir. Diplomatik münasebetlerin devamlılığına karar verilmesi cümlesinden hareketle akla ilk olarak Milletler Cemiyeti'nin kurulmasının gelmesi olağandır. Böyle olmakla beraber ilgili teşkilatın oluşumundan yaklaşık bir sene önce galip devletleri bir araya getiren bir başka yapılanmayla daha karşılaşmaktadır. Paris Barış Konferansı ile eş zamanlı olarak doğan bu diğer kuruluş, bir yandan savaşın olumsuz tesirlerini unutturmak bir yandan da İtilaf Devletlerinin ve bu devletlere bağlı kolonilerin ve sömürgelerin askerlerinin dostluğunu pekiştirmek düşüncesiyle ortaya çıkmıştır. Kazananlar arasında askeri diplomasiyi inşa etmeyi planlayan ABD, bu amaca ulaşmada sporun gücünden istifade etmeyi uygun görmüş ve Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi 1919'un ilk ayında faaliyete geçirilmiştir. Kısaca savaşın sporu önleyici gücünden öteye geçilerek sporun da savaşın önünde durabilecek ve barışı temin ve muhafaza edebilecek kuvvetinden istifade edilmek istenmiştir.

Esasen Birinci Dünya Savaşı yıllarında, savaşın soğuk yüzünü görmeyen Uzak Doğu'da ABD'nin önyak olması ile 1913 itibarıyla oynanmaya başlanan Uzak Doğu Oyunları, 1915'te, 1917'de ve savaşın ardından 1919 yılında da devam ettirilmiştir. Bu oyunlarda Genç Erkekler Hristiyan Derneği (Young Men's Christian Association-YMCA) Direktörü Elwood Brown'ın büyük rol oynadığı söylenebilir. Brown'ın Uzak Doğu'da gerçekleştirdiği bu oyunlardan yola çıkarak sporun birleştirici gücünden istifade etmek isteyen Amerikan Seferi Kuvvetleri Komutanı Gen. John Pershing, savaştan sonra buna yönelik bir proje ortaya atmıştır. Pershing Projesi'nin nihayetinde 1919 yılında ABD'de kurulan Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi'nin gerçekleştireceği faaliyetlerle, İtilaf Devletleri askerlerinin arasındaki lisan ve kültür farklılıklarının yol açtığı sorunları ortadan kaldırmak ve askerlere moral desteği sağlayıp dostluk ortamı yaratmak amacıyla spordan istifade etmenin yerinde olacağı düşünülmüştür¹. Buradan yola çıkarak Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi, savaşla beraber askeri operasyonlar sona

1 CISM Europe, "International Military Sport Council", Warendorf 2015, s. 3. Jessica H. Kawamura, *Military Sports Diplomacy*, Naval Postgraduate School Master Thesis, California 2020, s. 41.

erdiğinden dolayı, askerleri aynı aktiflik içinde tutabilmek amacıyla dostça bir rekabet ortamı yaratmak da istemiştir. Bu düşüncelerin neticesinde 22 Haziran-6 Temmuz 1919 tarihlerinde Paris'te Müttefikler arasında spor müsabakası düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. “Düşmanlıkların sona ermesiyle aniden savaşın yoğun yaşamından terhis bekleme dönemine aktarılan askerler için fiziksel formda destek ve mükemmel bir manevi etki” oluşturması beklenen bu etkinliğe katılım, Birinci Dünya Savaşı içinde, 4 Ağustos 1914-11 Kasım 1918 tarihleri arasında herhangi bir dönemde savaşmış subay, astsubay ve erler ile sınırlandırılmıştır. Katılacak sporcuların amatör veya profesyonel olmasına önem verilmemiş, erkeklerden ibaret olması şart koşulmuştur. Ardından Gen. Pershing tarafından savaştan beri Avrupa’da görev yapan Amerikan Seferi Kuvvetleri’nin Ordu Komutanlarına 10 Ocak 1919’da bir mektup gönderilerek İtilaf Devletlerinin ordularının bu etkinliğe davet edilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda 29 ülke, koloni ve sömürgeye gönderilen mektupların 18’inden olumlu yanıt geldiği görülmektedir. Daveti kabul etmeyenlerin gerekçesini savaş sonrasında ülkelerine geri döndükleri için Fransa’da yeterince personellerinin bulunmaması, oyunlara kadar askerlerine spor eğitimi verebilecek ve onları Paris’e gönderebilecek kadar zamanlarının olmaması şeklinde özetlemek mümkündür². Nihayetinde ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Belçika, Portekiz, Yunanistan, Çin, Brezilya, Sırbistan, Romanya, Çekoslovakya, Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda, Guatemala, Polonya, Hicaz Krallığı askerlerinin katılım gösterdiği etkinliğin organizasyonunda, Amerikan Seferi Kuvvetleri, ev sahibi Fransa Hükümeti ve YMCA birlikte hareket etmişlerdir. Mali konularda ağırlığını hissettiren YMCA’nın etkinlik için Pershing Stadyumu’nun inşasını üstlendiği de görülmektedir. Amerikan Askeri Mühendislerinin dört ay içinde tamamladığı stadyumun arazisini Fransa verirken harcamaları ise adı geçen dernek karşılamıştır³.

Tablo 1: Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi Tarafından Düzenlenen İlk Müttefikler Arası Oyunlar’a Davet Edilen Ülke, Koloni ve Sömürgeler⁴

Avustralya	Fransa	Honduras	Karadağ	Panama	Sırbistan
Belçika	Guatemala	İngiltere	Küba	Polonya	Siyam

2 George Wythe, Joseph Mills Hanson, Carl V. Burger, *The Inter-Allied Games 1919*, Société Anonyme de Publications, Paris 1919, s. 47-49.

3 Wythe vd., *age.*, s. 120, 158. *The National WWI Museum and Memorial*, “Inter-Allied Games Brochure”, 1919. 2013.31.0.

4 Wythe vd., s. 49.

Brezilya	Güney Afrika	İtalya	Liberya	Portekiz	Yeni Zelanda
Çekoslovakya	Haiti	Japonya	Newfoundland	Romanya	Yunanistan
Çin	Hicaz	Kanada	Nikaragua	Rusya	

“Müttefikler arası Oyunlar” veya “Pershing Olimpiyatları” adıyla, beş kıtayı temsil eden 18 devletin katılımı ile çoğunluğu bu stadyumda düzenlenen⁵ etkinlikte atletizm, basketbol, beyzbol, binicilik, boks, cirit, el bombası atma, eskrim, futbol, golf, gülle atma, güreş, halat, çekme, kriket, kros yarışı, kürek, ragbi futbolu, sırtla atlama, su topu, tenis, yüksek atlama, yüzme alanlarında yarışmalar düzenlenmiştir⁶. Müsabakaların çoğunda Amerikan askerlerinin birincilik kazandığı görülmektedir. Amerikan askeri Richard S. Righter’ın ailesine yazdığı mektuptan anlaşılacağı üzere Amerikalıların en büyük rakibi Fransızlar, Avustralyalılar ve Yeni Zelandalılar olmuş, onları Çekoslovaklar ve Portekizliler izlemiştir. Özellikle Çeklerin en iyi futbol takımına sahip olduğunu da bu mektuptan öğrenebilmek mümkün⁷. Müsabakaların yanı sıra Müttefikler arası Oyunlar içinde Hicaz’ı temsilen gelen Arapların yarışmalara katılmamakla birlikte Arap atlarıyla gösteriler gerçekleştirdikleri de dikkat çekmektedir⁸.

Anlaşılacağı üzere mağlup devletlere karşı Müttefiklerin ve savaşta onlara destek verenlerin dostluklarını ve güçlerini göstermeye çalıştıkları bu etkinlik, bir taraftan da savaş yıllarının ruhsal ve bedensel çöküntüsünü giderebilmek ve cephedeki birlikteliği 1918 sonrasında da devam ettirebilmek amacıyla düzenlenmiştir. Ancak Birinci Dünya Savaşı’nın

5 Beyzbol, basketbol, boks, kriket, kros yarışı, eskrim, futbol, ragbi futbolu, el bombası atma, binicilik, atletizm sporları, halat çekme ve güreş stadyumda yapılmıştır. Ancak tenis, yüzme, tüfek ve tabanca atıcılığı, kürek çekme ve golf müsabakaları spor dalının özelliği gereği bu stadyumda yapılmamıştır. Örneğin yüzme St. James Gölü’nde, binicilik Chennevières’de, eskrim Joinville’deki Ecole d’escrime’de, rugby futbolu Colombes Field’da, golf La Boulie Sahası’nda, atışlar d’Auours Poligonu’nda, tenis Racing Club de Paris ile Stade Français de Paris’de gerçekleştirilmiştir. Bk. *American Expeditionary Forces and YMCA*, “Complete program for the Inter-Allied Games Pershing Stadium”, Paris 1919, s. 8-11. *The National WWI Museum and Memorial*, “Postcard from the Inter-Allied Games”, 1919, 2011.73.6.

6 *United States Armed Forces Sports*, “CISM History”, <https://armedforcesports.defense.gov/CISM/CISM-History/> son erişim tarihi: 10 Şubat 2024. Wythe, vd., *age.*, s. 65-67. *American Expeditionary Forces and YMCA*, “Complete program for the Inter-Allied Games Pershing Stadium”, Paris 1919, s. 8-11.

7 *The National WWI Museum and Memorial*, “Letter written by Richard S. Righter to His Parents”, 1984.110.3-F7. 30 Haziran 1919.

8 *The National WWI Museum and Memorial*, Program for Inter-Allied Games Pershing Stadium, Joinville le Pont Paris, 1997.6.5 2 Temmuz 1919.

kazananları arasında düzenlendiği görülen ve toplamda on beş gün süren bu etkinliğin devamının gelmediğini söylemek gerekir. Buradan hareketle bir bakıma 1916'da yapılamayan olimpiyatların yerine düzenlendiği hissini uyandıran Müttefikler arası oyunların yenilenmemesinin nedenini de 1920'de olimpiyatların gerçekleştirilmiş olmasına dayandırmak çok da yanlış olmayacaktır. Kaldı ki İttifak Devletlerinin katılmasının yasaklandığı 1920 Olimpiyatlarının açılışı, Onze Lieve Vrouwekerk'te, "savaşta ölen Müttefik sporcuların ruhlarının huzura kavuşması" dualarıyla gerçekleştirilmiş ve açılış konuşmasını yapan Belçikalı Kardinal Désiré-Joseph Mercier da kendisini dinleyenlerin savaşın kazananları olduğunu vurgulamıştır⁹. Dolayısıyla sporun sadece galip dost devletler arasında barışın devamlılığını sağlamasına müsaade edilmiştir ki bu bağlamda 1919 Oyunları ile 1920 Olimpiyatlarını birbirinin tamamlayıcısı olarak görmek yerinde olacaktır. 1919'da Paris'te düzenlenen etkinlik, ismi üzerinde "Müttefikler arası Oyunlar" olarak tarihe geçmekle beraber, 1920'de Belçika'da düzenlenen VII. Olimpiyat Oyunları da yine Müttefikler arasında düzenlenmiştir. O nedenle artık Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi'nin etkinlik yapmasına lüzum kalmamıştır. Savaşın tesirlerinin azaldığının göstergesi olarak 1924 Olimpiyatları'na, dört yıl önce katılmaları yasak olan devletlerin davet edilmesiyle de "Müttefik Kuvvetler" ifadesi bir süreliğine rafa kaldırılmıştır. Ancak ikinci bir dünya savaşıyla bu ifade yeniden gündeme gelirken bu harbin hemen ertesinde ise aynı gaye ile 27 yıl sonra Müttefik Kuvvetler Askeri Spor Konseyi doğmuş ve 1945'in mağluplarına sporun kapıları bir kez daha kapatılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın Ardından Askeri Diplomasi ve Spor: Müttefik Kuvvetleri Askeri Spor Konseyi ve Uluslararası Askeri Spor Konseyi

Tarih, Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesinden 21 sene sonra, yıkıcı etkileri birincisinin önüne geçen yeni bir dünya harbini daha sayfalarına kaydetmeye

9 Mercier'in konuşmasının tamamı şu şekildedir: "Siz bayanlar ve baylar, Olimpiyat Oyunları'nın açılışından önce, sizlerden olan ve bu korkunç savaştan dönmeyenleri anmak dileğiyle... 1914'ten önce spor, savaşa hazırlanma araçlarından biriydi, bugün ise barışa hazırlanmaya hizmet ediyor. Bize sosyal bir okul olarak hizmet ediyor, bize öz kontrolü ve disiplini, şövalyeliği ve gururu öğretiyor. Biz vahşi ya da barbar değiliz ve sadece kaslarımızı güçlendirip bizi güçlendirmekle kalmayan, aynı zamanda kendimizi geliştirmemize yardımcı olan, daha yüksek yasalara uymayı öğrenen ve gerekli becerileri elde etmemizi sağlayan sporun toplumsal etkisinin farkına varmalıyız... Yakında solacak olan defne taşlarıyla taçlanacaksınız, çünkü savaştınız ve yendiniz, ama her şeyden önce içinizdeki insan canavarla savaşın ve onu fethedin, ölümsüzlük defneleriyle taçlandırılın." bk. Anthony Th. Bijkerk, "The Olympic Tug-Of-War Antwerp 1920", *Journal of Olympic History*, September 2000, s. 16.

başlamıştır. Altı yıl devam edecek olan İkinci Dünya Savaşı sona erdiğinde milyonlarca insan yaşamını yitirmiş, geride kalanlar kendilerini kolay kolay iyileştiremeyecekleri ruhsal çöküş içinde bulmuşlardır. Ortaya çıkan bu panoramanın düzeltilebilmesi adına Birinci Dünya Savaşı'nın ardından doğan Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi'nin yeniden aktif hale getirilmesi düşünülmüştür. Bu düşünceyle 1919'da Paris'te düzenlenen Müttefikler arası oyunların ikincisinin yapılmasına karar verilmiş ve bu karar 1946'da Berlin'de hayata geçirilmiştir. Tarihin tekerrür ettiğini gösteren bu örnek galip devletlerin askerlerine motivasyon sağlamaya ve bir yandan da mağluplara karşı güçlerini göstermeye yönelik çabaları tekrarlanmıştır.

Avrupa'da konuşlu Amerikan Kuvvetleri Karargâhından 29 Aralık 1945 tarihinde Fransa Genel Kurmay Başkanlığı'na gönderilen mektuptan anlaşılacağı üzere Müttefik ülkeler arasında bir spor konseyinin oluşturulması fikri, 1945'in son günlerinde ABD tarafından kararlaştırılmıştır. Fransa'dan ayrı İngiltere, SSCB, Hollanda, Lüksemburg, Danimarka, Norveç, Çekoslovakya ve Polonya'ya da gönderilen bu mektup, "Müttefik birlikler arasındaki ilişkileri iyileştirmek ve sportif rekabeti teşvik ve koordine etmek" gayesiyle Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi'nin oluşumu ve Müttefikler arası Askeri Spor Yarışmalarının düzenlenmesi için 6-7 Şubat 1946 tarihlerinde Frankfurt'ta gerçekleştirilecek toplantıya davetiye niteliğindedir. Buna göre spor politikaları hakkında konuşma yetkisi bulunan bir temsilcinin gönderilmesi yahut görevlendirilecek temsilcinin bu konularda yeterli olmaması halinde yanında spor danışmanıya katılması istenmiştir¹⁰. ABD'nin çağrısı üzerine 6-7 Şubat 1946 tarihlerinde yapılan toplantıda ABD, İngiltere, Fransa, Belçika, Çekoslovakya, Danimarka, Hollanda, Norveç ve Polonya temsilcileri hazır bulunmuş; toplantının amaçları Müttefiklerin ilişkilerini daha da güçlendirmek için Müttefik Ordular arasındaki yarışmaları veya büyük turnuvaları teşvik edecek, düzenleyecek, kontrol edecek etkinlik planlarını ve kurallarını tasarlayıp uygulamaya koyacak bir kuruluş ortaya çıkarmak şeklinde belirlenmiştir¹¹. Neticede 7 Şubat 1946 tarihinde ABD, İngiltere, Fransa, SSCB, Belçika, Çekoslovakya, Danimarka, Hollanda, Lüksemburg ve Norveç Ordularının belirlediği ikişer temsilci ile Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi (AFSC) kurulmuştur. Konsey

10 *CISM*, "Proposition d'une réunion pour la formation d'un conseil athlétique inter-allié", *age*. 353. S. 29 Aralık 1945.

11 *CISM*, "Inter-Allied Athletic Meeting 6-7 February 1946", APO.757, 5 Şubat 1946. *CISM*, "Allied Forces Sports Council", JFD.edf.2-1774, 7 Şubat 1946.

öncelikle “Müttefiklerin arasında iyi niyeti ve karşılıklı anlayışı teşvik etmek” niyetini taşımaktadır. Ayrıca Müttefik Birlikler arasındaki sportif rekabeti canlandırıp koordine etmeyi amaçlayan konseyin başkanlığına önceden belirlendiği üzere ABD Ordusundan Alb. Charles E. Hoy, başkan yardımcılığına ise Fransız Ordusundan Bnb. Roger de Loche getirilmiştir. Konseyin sekreterliğini de yine Fransız Bnb. Joseph E. Dunn üstlenmiştir. Yönetimin belirlenmesi sonrasında yapılan ikinci toplantıda ise her biri konsey üyesi ordulardan birisinin sponsorluğunda gerçekleştirilecek bir turnuvarın düzenlenmesine karar verilmiştir. Bu turnuvaların birincisi, 16-18 Ağustos 1946 tarihleri arasında Almanya’nın Nürnberg şehrinde düzenlenen Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi Yüzme Şampiyonası olmuştur. Konseyin üçüncü toplantısında ise Alb. Russell T. Finn, Alb. Hoy’un yerini alırken Yunanistan AFSC’nin on ikinci üyesi olarak kabul edilmiştir. Yine bu toplantıda Müttefik Atletizm Buluşması için Berlin’in İngiltere’ye ait kısmında yer alan Olimpiyat Stadı planlanmıştır. Bu doğrultuda 7-8 Eylül 1946 tarihlerinde Müttefik Kuvvetler Avrupa Atletizm Şampiyonası gerçekleştirilmiştir. 1936’da Berlin’de yapılan Olimpiyat Oyunları’ndan beri Berlin Olimpiyat Stadı’nda bu kadar büyük bir etkinliğin düzenlenmediğini belirten konsey raporlarına göre bu şampiyonaya 120 bin seyirci gelmiştir. Pist yarışları ve saha etkinlikleri olarak iki bölümde gerçekleştirilen şampiyonada saha etkinlikleri içinde sıırıyla atlama, yüksek atlayış, gülle atma, disk atma, çekiç fırlatma, yüksek atlama koşusu ve cirit atma müsabakaları yapılmıştır. ABD, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, Lüksemburg ve Norveç’in asker sporcularının yarıştığı şampiyonada Çek, Yunan, Polonyalı ve Rus sporcular yer almamıştır¹². Bu süreçte, sonraki etkinliklerin takvimi de aşağıdaki tabloda verildiği şekliyle belirlenmiştir.

12 CISM, “Allied Forces Sports Council Track and Field Meet”, APO.757. 30 Eylül 1946. Allied Forces Sports Council, *Allied Forces European Track and Field Championships*, 1946, s. 3-7.

Tablo 2: Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi Etkinlikleri ve Sponsor Ülkeler¹³

Tarih	Etkinlik	Sponsor Ülke
20-25 Eylül 1946	Tenis	Çekoslovakya
4-8 Kasım 1946	Futbol	SSCB
7-12 Ocak 1947	Eskrim	Fransa
20-22 Şubat 1947	Buz pateni	Norveç
6-9 Mart 1947	Kayak	Norveç
17 Mart 1947	Kır koşusu	İngiltere
25-28 Mart 1947	Masa tenisi	Belçika
1-5 Nisan 1947	Boks	ABD

Belirlenen programa göre Nürnberg, Hanover, Baden-Baden, Brüksel ve Ostend'da konsey tarafından askeri şampiyonalar gerçekleştirilmiş; bu arada SSCB, ilk voleybol şampiyonasının 1 Mayıs 1947'de Moskova'da düzenlenmesini önermiştir. Ancak diplomatik problemlerin baş göstermesiyle SSCB, ABD, İngiltere, Polonya ve Çekoslovakya arka arkaya konseyden ayrılmışlardır¹⁴. Öncelikle 1947'nin haziran ayında ABD ve İngiltere “ulusal ve mali kısıtlamaları” gerekçe göstererek AFSC'den ayrılmıştır. ABD'nin konseyden ayrılmasında Washington'dan gelen emir doğrultusunda Amerikan askerlerinin Almanya'nın ABD'ye kalan bölümü haricindeki yarışmalara katılmasına izin verilmemesi etkili olmuştur denebilir. Aynı yılın ağustos ayında ise Soğuk Savaş politikalarının tesiriyle SSCB, Polonya ve Çekoslovakya üyelikten çıkmıştır. Dolayısıyla AFSC, Soğuk Savaş dönemi gelişmelerinin tesirine maruz kalmış ve özellikle ABD'nin bu oluşumdan ayrılması ile konseyin sona ereceği düşünülmüştür. Nice'de düzenlenen eskrim yarışmaları sürecinde yapılması planlanan AFSC Toplantısına da yukarıda belirtilen ülkeler katılım göstermemişlerdir. 15-17 Şubat 1948 tarihlerinde gerçekleşen bu toplantıda Fransa, Danimarka, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve Norveç bir araya gelmiş, AFSC'nin Dönem Başkanı olan Fransız Binbaşı Henri Debrus'un devreye girmesi neticesinde mevcut konseyin Uluslararası Askeri Spor Konseyi (International Military Sports Council-Conseil International du Sport Militaire/CISM) adını alması uygun görülerek yeni oluşumun ilk tüzüğü hazırlanmıştır. Böylece AFSC, CISM'e dönüştürülmüş; AFSC üyesi olan ülkelerin aksi

13 Allied Forces Sports Council, *Allied Forces European Track and Field Championships*, 1946, s. 8.

14 “La Jeune Histoire du CISM”, *CISM Magazine*, S. 1, Eylül 1958, s. 6.

bir karar vermedikleri takdirde yeni teşkilatın da yasal bir parçası olacağı kararlaştırılmıştır. Bunun yanı sıra, zaman içinde üye olmayan devletlere de üyeliğin sağlanacağı belirtilmiştir¹⁵. Nihayetinde 1 Eylül 1948'de Vichy'de Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, Lüksemburg ve İsveç'in katılımıyla CISM, I. Genel Kurulu'nu gerçekleştirmiştir. Temel ilkesini “ilerlemek” olarak belirleyen CISM, bu doğrultuda daha çok ülkenin üye yapılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur. Nitekim Genel Kurul'da alınan kararlardan biri de bazı ülkelerin konseye katılmasına yönelik talepte bulunulması olmuş; bu ülkeler arasında İtalya, Portekiz, Mısır, İrlanda ve Finlandiya ile beraber Türkiye de yer almıştır. Öte yandan İrlanda ile Finlandiya'nın üyeliği için delegelere, personellerinden gelebilecek olası itirazları bildirmek amacıyla iki ay süre verilmiş; gizli oyla yapılan değerlendirme neticesinde İspanya, Yugoslavya, Macaristan ve Romanya'nın üyeliği konusunun şimdilik dikkate alınmaması uygun görülmüştür¹⁶. Buradan hareketle konseyin “Müttefikler” ifadesini “Uluslararası” olarak değiştirip sporun birleştirici gücünü dünya barışı ile ilişkili hale getirdiğini söylemekle beraber Soğuk Savaş'ın tesirinde kaldığını da vurgulamak gerekir. Her ne kadar artık Müttefiklerin spor teşkilatı olmaktan çıkılmışsa da yeni bir sınır çizilmiş ve CISM, Soğuk Savaş döneminin Batı Bloğunda yer alan ülkeleriyle yolunu çizmeyi uygun görmüştür. Kaldı ki kuruluşunda yer almamakla beraber ABD de 1951'de CISM'e üye olmuştur. Bu gerçeklik beraberinde Doğu Bloğunun da bir spor teşkilatı kurmasını getirmiş, 1958 yılında Moskova'da faaliyete geçirilen Dost Ordular Spor Komitesi (Sports Committee of Friendly Armies-Sportivnyj Komitet Druzeskih Armij/SKDA), 1991'e kadar varlığını sürdürmüştür¹⁷. CISM ise halen faal bir teşkilat olup günümüzde Soğuk Savaş'ın Doğu Bloğu ülkeleri de artık üyeler arasında yer almaktadır. Öyle ki Rusya 1991'de CISM'e katılırken 1948'deki ilk genel kurulunda üyeliklerinin şimdilik dikkate alınmaması uygun görülen ülkelere Macaristan 1991'de, Romanya

15 “P.V. de la 6^e Session du Conseil des Forces Alliees”, *CISM*, 18 Şubat 1948. “La Jeune Histoire du CISM”, *CISM Magazine*, S. 1, Eylül 1958, s. 6. Athinodoros I. Moschopoulos, “Olympic Games and CISM Villages: The Outreach of the International Military Sports Council in the Olympic Games”, *Storia Dello Sport Rivista Di Studi Contemporanei*, Vol. 2, No. 1, 2020, s. 39.

16 “de la l^{re} Assemblée Générale du Conseil International du Sport Militaire”, *CISM*, 1 Eylül 1948. Moschopoulos, agm., s. 39.

17 *International Military Sports Council*, “Member Nation”, <https://www.milспорт.one/cism/members-nations/america/united-states-of-america-usa> son erişim tarihi: 18 Şubat 2024. Union of International Associations, “Sports Committee of Friendly Armies”, <https://uia.org/s/or/en/1100010020> son erişim tarihi: 18 Şubat 2024.

da 1992’de CISM’e girebilmiştir. Bu doğrultuda CISM’in gerçek manada uluslararası kimliğe kavuşmasını 1991 ile başlatabilmek mümkündür. Resmi tarih anlayışı içinde, Soğuk Savaş’ın sona ermesi ile beraber kapılarını bütün dünyaya açan CISM, bugün 140 üyeye sahiptir. CISM verileri doğrultusunda oluşturulan aşağıdaki tabloda üye ülkeler ve konseye katılım tarihleri görülebilir.

Tablo 3: CISM Üyesi Olan Ülkeler ve Katılım Tarihleri (Alfabetik Olarak Hazırlanmıştır)¹⁸

CISM Üyesi Olan Afrika Ülkeleri ve Katılım Tarihleri				
Angola-1991	Eritre-2003	Kamerun-1970	Mısır-1950	Sudan-1962
Benin-1979	Esvatini-1998	Kenya-1993	Moritanya-1989	Tanzanya-1973
Botsvana-1984	Fas-1962	Komorlar-2017	Mozambik-2019	Togo-1973
Burkina Faso-1975	Fildişi Sahili-1964	Kongo-1972	Namibya-1994	Tunus-1962
Burundi-1971	Gabon-1974	Kongo Dem. Cumhuriyeti-1970	Nijer-1975	Uganda-1979
Cabo Verde-1993	Gambiya-1993	Lesoto-1997	Nijerya-1971	Zambiya-1975
Cezayir-1965	Gana-1969	Libya-1969	Orta Afrika Cumhuriyeti-1976	Zimbabve-1983
Cibuti-1982	Gine-1981	Madagaskar-1990	Ruanda-1971	
Çad-1975	Gine-Bissau-1993	Malavi-1997	Senegal-1974	
Ekvator Ginesi-1984	Güney Afrika-1994	Mali-1975	Sierra-1977	
CISM Üyesi Olan Amerika Ülkeleri ve Katılım Tarihleri				
ABD-1951	Brezilya-1954	Guyana-2019	Paraguay-1980	Trinidad ve Tobago-2003
Arjantin-1950	Dominik-1980	Jamaika-2003	Peru-1961	Uruguay-1976
Barbados-1997	Ekvador-1997	Kanada-1985	Surinam-1976	Venezuela-1974
Bolivya-1981	Guatemala-1975	Kolombiya-2002	Şili-1973	
CISM Üyesi Olan Asya Ülkeleri ve Katılım Tarihleri				

¹⁸ CISM Yearbook 2021, “CISM Member Nations”, 2022, s. 136-137.

Afganistan-2003	Filistin-2014	Kore Cumhuriyeti-1957	Özbekistan-1993	Umman-1977
Bahreyn-1973	Hindistan-1999	Kuzey Kore -1993	Pakistan-1952	Ürdün-1966
Bangladeş-2007	Irak-1952	Kuveyt-1966	Sri Lanka-1974	Vietnam-1998
Birleşik Arap Emirlikleri-1973	İran-1957	Lübnan-1952	Suriye-1952	Yemen-1975
Çin-1978	Katar-1974	Moğolistan-1993	Suudi Arabistan-1974	
Endonezya-2010	Kazakistan-1993	Myanmar-2016	Tayland-1966	
Filipinler-1995	Kırgızistan-1995	Nepal-2018	Türkmenistan-2018	
CISM Üyesi Olan Avrupa Ülkeleri ve Katılım Tarihleri				
Almanya-1959	Danimarka-1948	İspanya-1951	Lüksemburg-1948	Sırbistan-2003
Arnavutluk-1993	Ermenistan-1995	İsveç-1949	Macaristan-1991	Slovakya-1993
Avusturya-1958	Estonya-1993	İsviçre-1968	Malta-2008	Slovenya-1992
Azerbaycan-1995	Finlandiya-1964	İtalya-1949	Monako-2010	Türkiye-1949
Belçika-1948	Fransa-1948	Karadağ-2007	Norveç-1953	Ukrayna-1993
Beyaz Rusya-1993	Gürcistan-1999	Kıbrıs-1991	Polonya-1991	Yunanistan-1950
Bosna Hersek-2007	Hırvatistan-1993	K. Makedonya-2005	Portekiz-1954	
Bulgaristan-1991	Hollanda-1948	Letonya-1995	Romanya-1992	
Çekya-1991	İrlanda-1964	Litvanya-1993	Rusya-1991	

Tabloda da görüleceği üzere Fransa, Danimarka, Lüksemburg, Hollanda ve Belçika'nın kurucu üyesi olduğu CISM'e, kuruluşunun ertesi senesinde İsveç, İtalya ve Türkiye dâhil olmuştur. 1950'li yıllarda 16, 1960'larda 14, 1970'lerde 32, 1980'lerde 10 ülkenin katıldığı CISM'e 1990'lı yıllarda üye olan ülke sayısı ise 40'tır. Bu 40 ülkenin büyük kısmının SSCB'nin dağılması sonrasında bağımsızlığını kazanan ülkeler olduğu görülmektedir. 2000'lerde ise 20 ülke daha konseye girmiş ve CISM bugünkü üye sayısı olan 140'a ulaşmıştır. Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika kıtalarında yer alan bu ülkelerle faaliyetlerini sürdüren CISM, vizyonunda da belirttiği gibi "çeşitli faaliyetleriyle karşılıklı saygıyı, dayanışmayı geliştiren ve barışı teşvik eden dünyanın lider askeri spor organizasyonudur." CISM'in saygı, dayanışma ve barış üçgeninde özetlediği vizyonunun temelinde görüldüğü üzere asker ve spor öğeleri birlikte yer al-

maktadır. Esasen farklı ülke askerlerini sporun gücüyle barış ve dostluk çerçevesinde birleştirmeyi amaç edinen CISM, sloganını “spor yoluyla dostluk” olarak belirlerken değerlerini de “dayanışma, dostluk, saygı, eşitlik, dürüstlük, kararlılık” kelimeleriyle özetlemiştir. CISM’in misyonu ise şu cümleyle ifade edilmiştir: “Askerler arasında dostluğu destekleyen CISM, silahlı kuvvetler arasındaki bedensel eğitim, askeri hazırlık ve eğitimin sağlanmasını sağlayarak tüm milletlerden silahlı kuvvetler personelini spor faaliyetleri yoluyla bir araya getirmeyi amaçlayan dünya çapındaki uluslararası askeri spor organizasyonudur.”¹⁹ Bu bilgilerden hareketle mevcut 208 ülkenin 140’ının üye olduğu CISM ile uluslararası dayanışmanın sağlanacağı ve spordan alınan güçle askeri diplomaside yol katedileceği muhakkaktır. Sadece savaşın değil, barışın da sağlanabilmesi adına askerin ruh ve beden sağlığının güçlü olması gerekmektedir. Dolayısıyla CISM’in faaliyetlerinin bu gerekliliği yerine getirebilecek seviyede programlandığı görülmektedir. Bunun bilincinde olan Türkiye Cumhuriyeti de 75 yıldır bu teşkilatın içinde yer almaktadır.

Uluslararası Askeri Spor Konseyi İçinde Türk Silahlı Kuvvetleri

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, sporun birleştirici gücünün farkındalığıyla ve hem yurttan hem de dünyada barışı vurgulayan kurucu önder Mustafa Kemal Atatürk’ün izinde hareket ederek kuruluşu itibarıyla sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere oldukça önem vermiştir. Bu politikasını sonraki yıllarda da devam ettiren Türkiye’nin CISM ile birlikteliği yukarıdaki bölümde de belirtildiği üzere 1949’da başlamıştır. 75 senedir CISM’e üye olan Türkiye, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) vasıtasıyla sporun pek çok dalında müsabakalara katılırken diğer üye ülkeler gibi birçok etkinliğe de ev sahipliği yapmaktadır. Bu etkinlikler sadece yarışmalarla sınırlı olmayıp eğitim içerikli de olabilmektedir. Örneğin 22-26 Eylül 1969 tarihleri arasında İstanbul’da düzenlenen CISM Semineri bunlardan biridir. “Ortadoğu milletlerini askeri spor yönünden aydınlatmak” amacıyla yapılan seminere ABD, Finlandiya, Fransa, İran, Belçika, Batı Almanya, İsveç, Lübnan ve Kuveyt delegeleri katılmış; seminerin gündeminde “Genel antrenman ve kondisyon metotları, sporda tıbbi ve psikolojik araştırmalar, orta ve uzun mesafe koşularında teknik gelişmeler, gelişmelerle ilgili teorik ve pratik çalışmalar” yer almıştır²⁰. İstanbul Belediye Sarayı’nda yapılan ve “CISM Akademisi Uluslararası Teknik Spor Semineri” veya “Ortadoğu Teknik Spor Semineri” olarak

¹⁹

²⁰ “Uluslararası Askeri Spor Semineri İstanbul’da Toplanıyor”, *Cumhuriyet*, 19 Eylül 1969, s. 8.

adlandırılan etkinliğe Gammondi ve Roelants gibi ünlü eski atletlerin yanı sıra Prof. Dr. Rasim Adasal, Prof. Dr. Necati Akgün, Doç. Dr. Osman Nuri Koçtürk gibi akademisyenler de katılmışlardır²¹. Verilen bilgilerden hareketle Ortadoğu ifadesinin CISM ve Türkiye açısından değerlendirmesi, bölge ülkelerinin konseye yönelmesi için Türkiye'nin varlığından istifade etme olarak yapılabilir. Soğuk Savaş'ın en sıcak bölgelerinden biri olan Ortadoğu'nun kendileri ile temasını önemseyen Batı için Türkiye bu noktada öne çıkmaktadır. Öte yandan CISM'in raporlarına ve yayınlarına bakıldığında Türkiye'nin bazen Avrupa bazen de Ortadoğu grupları içine dahil edildiği de görülmektedir. Buradan hareketle CISM'i sadece spor teşkilatı olarak görmenin eksik kalacağını belirtmek yerinde olacaktır. Diploması için sporun gücünden faydalanmayı, üye devletlerde düzenlenen etkinliklerle kültürel iletişimi de sağlayabilmeyi hedefleyen CISM bünyesinde Türkiye'de düzenlenen spor faaliyetlerine bakıldığında ise 1972'de Ankara'da 5'nci Güreş Şampiyonası'nın, 1975'te İzmir'de 21'nci PAİM Müsabakası'nın, 1976'da Heybeliada'da 19'ncü Deniz Pentatlonu Şampiyonası'nın yapıldığı, 1954'ten beri düzenlenen CISM Deniz Haftası'nın da yine 1976'da Türkiye'de gerçekleştirildiği görülmektedir²². CISM'in etkinlikleri incelendiğinde Türkiye'nin 1976 sonrasında, öncesine nazaran daha az faal olduğu da dikkat çekmektedir. Bu durum iç siyasette yaşanan gelişmelerin tesiriyle olabileceği gibi 1974 Kıbrıs Barış Harekatı'nın bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Nihayetinde 1976-1986 yılları arasında CISM içindeki faaliyetlerini yavaşlattığı gözlenen Türkiye'nin, sonrasında yeniden aktif hale geldiği söylenebilir. Bu aktivitelerden biri 1994'te konseyin 49'ncü Genel Kurul Toplantısının İstanbul'da yapılması olmuştur²³. Ancak bahsi geçen toplantıda Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesimiyle soğuk bir savaş yaşandığı da belirtilmelidir. Kuruluşu itibarıyla sporun gücüyle devletler arasında barışı sağlamayı hedefleyen CISM, tarihinde ilk defa diplomatik bir sıkıntıyı bu kongre esnasında yaşamış, Türkiye ile uzlaşamayan Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan ilk oturumun sonrasında salondan ayrılmıştır. Her ne kadar siyasi

21 "CISM Semineri Bugün Başlıyor", *Cumhuriyet*, 22 Eylül 1969, s. 8. "CISM Akademisi Spor Semineri Bitti", *Cumhuriyet*, 27 Eylül 1969, s. 8. "Stage d'Istanbul", *Sport International Yearbook*, 1969, s. 36-38.

22 "1948-1973", 1973, *Sport International*, s. 59. "1972 Calendar", *Sport International Yearbook*, 1971, s. 27. "XXI* PAİM, İzmir-Turkey", *Sport International Yearbook*, 1975, s. 84-85. "XIX Naval Pentathlon Championship", *Sport International Yearbook*, 1976, s. 46-47. "Sea-Week", *Sport International*, Kasım 1982, s. 23.

23 Marc Vandenplas, "Green Light for Rome", *Sport International*, Eylül 1994, s. 72-73. *Cumhuriyet*, "Zechner, CISM Başkanı", 13 Mayıs 1994, s. 16.

bir yapılanma değil gibi görünse de CISM'in askeri bir örgüt olduğunu ve üyelerinin devletlerinin savunmalarıyla doğrudan görevli bulunduğunu göz önünde tutmak gerekmektedir²⁴. Öte yandan dostluk hedefiyle yola çıktığını her fırsatta belirten CISM'in böylesi konulara hassasiyetle yaklaştığı ve sporun önüne geçmesine müsaade etmediği de söylenmelidir. Bu doğrultuda Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı diğer sportif faaliyetlerin neler olduğu konusuna dönmek yerinde olacaktır. Türkiye'deki faaliyetlerin belli başlıları aşağıdaki tabloya kronolojik olarak işlenmiştir. Bu süreçte Antalya'nın Kemer ilçesinde 29 Şubat-3 Mart 2005 günleri arasında gerçekleştirilen 1'nci Yönetim Kurulu toplantısı, spor etkinliği olmadığı için ilgili tabloya eklenmemiştir²⁵.

Tablo 4: Türkiye'de Düzenlenen Belli Başlı CISM Etkinlikleri

Etkinlik Adı	Etkinlik Tarihi	Etkinlik Yeri
15. Voleybol Şampiyonası ²⁶	8-20 Haziran 1987	Ankara
23. Paraşüt Şampiyonası ²⁷	9-19 Eylül 1993	Kayseri
37. Atıcılık Şampiyonası ²⁸	17-28 Haziran 2000	Ankara
40. Deniz Pentatlonu Şampiyonası ²⁹	30 Haziran-8 Temmuz 2001	İstanbul
13. Binicilik Şampiyonası ³⁰	15-23 Temmuz 2001	Ankara
49. Kır Koşusu Şampiyonası ³¹	18-22 Mart 2002	Antalya
22. Güreş Şampiyonası ³²	2-10 Ağustos 2003	İstanbul
48. Havacılık Pentatlonu Şampiyonası ³³	15-20 Ağustos 2004	İstanbul

24 "Editorial", *Sport International*, Eylül 1994, s. 4.

25 *CISM Yearbook*, "1st Board of Directors Meeting in Kemer/Antalya", 2005, s. 14.

26 "Victory for Turkey and the United States 15th Volleyball Championship", *Sport International*, Aralık 1987, s. 15.

27 "En 80 Jours le Tour du CISM", *Sport International*, Aralık 1993, s. 38-39.

28 *CISM Annual Report*, "37th World Military Shooting Championship", 2000, s. 44-45.

29 *CISM Yearbook*, "40th World Military Naval Pentathlon Championship", 2001, s. 42-43.

30 *CISM Yearbook*, "13th World Military Equestrian Championship", 2001, s. 48-49. "Günün İçinden", *Cumhuriyet*, 21 Temmuz 2001, s. 18.

31 *CISM Yearbook*, "49th World Military Cross-Country Championship", 2002, s. 34-35.

32 *CISM Yearbook*, "22nd World Military Wrestling Championship", 2003, s. 88-89. "Kısa Kısa", *Cumhuriyet*, 2 Ağustos 2003, s. 19.

33 "Günün İçinden", *Cumhuriyet*, 21 Nisan 2004, s. 18. *CISM Yearbook*, "48th World Military Aeronautical Championship", 2004, s. 44-45.

39. Atıcılık Şampiyonası ³⁴	12-19 Temmuz 2004	Ankara
43. Deniz Pentatlonu Şampiyonası ³⁵	1-9 Temmuz 2006	İstanbul
55. Pentatlon Şampiyonası ³⁶	6-11 Eylül 2008	Ankara
1. Askeri Öğrenci Oyunları ³⁷	17-24 Ekim 2010	Ankara

Tabloda da görüleceği üzere CISM tarafından ilk defa 2010'da Türkiye'de düzenlenen Askeri Öğrenci Oyunları, üç kıtadan 22 farklı ülkenin 500 öğrencisinin katılımıyla harp okulunda gerçekleştirilmiş, oyunlardan ayrı katılımcı öğrencilere eğitim ve seminerler de verilmiştir³⁸. Geleceğin komutanlarının birbiriyle kaynaşmasıyla ileride yaşanabilecek savaşların önüne geçmeyi düşünen CISM'in bu etkinliğinde Afganistan, Arnavutluk, Azerbaycan, Belarus, Brezilya, Kolombiya, Hindistan, Endonezya, İran, Kore, Letonya, Yugoslavya, Hollanda, Norveç, Peru, Katar, Romanya, Rusya, Sırbistan, İsveç, Türkiye ve Ukrayna'nın 349 erkek, 80 kadın askeri yarışmışlardır. Pentatlon, Atletizm, Voleybol, Oryantiring, Atıcılık branşlarında düzenlenen yarışmalarda Türkiye de mühim başarılar elde etmiştir. Örneğin Askeri Pentatlon Yarışmalarında Remzi Satıroğlu Engelli Koşuda ikinci, Engelli Koşu-Engelli Yüzmede üçüncü olurken Engelli Yüzme kadınlarda da Melike Yıldırım üçüncülük kazanmıştır. Oryantiring Orta Mesafe Parkurda erkeklerde Ramazan Bostancı birinci, Mustafa Albayrak ikinci; kadınlarda Şebnem Türkçe birinci, Gülru Gizem Atabey ikinci ve Elif Koçyiğit üçüncü olmuştur. Uzun Mesafe Parkurdaysa erkeklerde Yaşar İsmet Demiröz birincilik, Bilal Murat ikincilik, Ramazan Bostancı üçüncülük; kadınlarda Elif Koçyiğit ikincilik, Dilek Özkan üçüncülük elde etmiştir. Oryantiring takım yarışmalarında da Türkiye hem erkek hem de kadında birinciliği kazanmıştır. Atıcılıkta Hava Tüfeği Atışlarında erkeklerde Mert Nalbant ikinci, kadınlarda Elif Duygu Eren birinci, Zeynep Özcan ikinci, Elif Tuğba Erdemirci üçüncü olurken Havalı Tabanca Atışlarında erkeklerde Abdülkadir Temurtaş ikinci, Ozan Olgu Köreke üçüncü; kadınlarda İrem Ünal birinci, Burcu Terzi ikinci olmuştur. Ayrıca Havalı Tabanca ve Hava Tüfeği Atışlarında hem erkeklerde hem de kadınlarda Türkiye, birinciliği almıştır. Atletizm müsabakasında Kadir Çürük güllede üçüncülük, 4x100

34 CISM Yearbook, "39th World Military Shooting Championship", 2004, s. 52-53.

35 CISM Yearbook, "43rd World Military Naval Pentathlon Championship", 2006, s. 42-43.

36 CISM Yearbook, "Military World Championship 2008", 2007, s. 80.

37 CISM Yearbook, "1st World Military Cadet Games", 2010, s. 39-41.

38 CISM Yearbook, "1st World Military Cadet Games", 2010, s. 39.

m. Bayrak Yarışında erkek takımı ikincilik kazanmıştır. Son olarak voleybol erkek takımı da üçüncülük elde etmiştir³⁹. Ev sahipliği yaptığı bu oyunlarda çok sayıda madalyanın sahibi olan Türkiye'nin dışarıdaki şampiyonalarda da benzeri başarılar elde ettiğini söylemek gerekir. Başarıların çoğunluğu ise belli branşlarda yoğunluk kazanmıştır. Türkiye'nin CISM müsabakaları içinde adından söz ettirdiği branşlardan birisi kuşkusuz futbol olmuştur. TSK, CISM'e üyeliğinin ilk senesinde Ordu Futbol Takımı ile Dünya Ordulararası Futbol Şampiyonası'na katılarak konsey içindeki varlığını hissettirmeye başlamıştır. Futbolda dört altın, yedi gümüş, üç bronz madalya kazanan Türk Ordu Futbol takımının ilk üçe kaldığı maçları gösteren tablo, CISM'deki bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki gibi hazırlanmıştır.

Tablo 5: TSK Futbol Takımı'nın CISM'de Elde Ettiği Başarılar⁴⁰

Sene	Yer	Katılan Ülkeler	Türkiye'nin Aldığı Derece
1949	Paris/ Fransa	Belçika, Danimarka, Fransa, İtalya, Türkiye	İkincilik
1953	Ankara/ Türkiye	Belçika, Mısır, Fransa, Yunanistan, İtalya, Hollanda, Türkiye	İkincilik
1954	Brüksel/ Belçika	Belçika, Mısır, ABD, Fransa, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, Türkiye	İkincilik
1955	Roma/ İtalya	Belçika, Mısır, ABD, Fransa, Yunanistan, Irak, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz, Suriye, Türkiye	Birincilik
1960	Oran/ Fransa	Belçika, Fransa, Yunanistan, Türkiye, Mısır, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz	İkincilik
1961	Ankara/ Türkiye	Fransa, Yunanistan, Hollanda, Türkiye, ABD, Irak, Belçika, Lüksemburg, Portekiz	Birincilik
1962	Seul/Kore	Belçika, Kore, Yunanistan, Hollanda, Türkiye, Mısır, Fas, ABD, Irak, Suriye, Avusturya, Fransa, Lüksemburg	Üçüncülük
1963	Atina/ Yunanistan	Belçika, Fransa, Yunanistan, Türkiye, Mısır, Fas, ABD, Irak, Lüksemburg, Hollanda	Üçüncülük (Fransa ile birlikte)

³⁹ "1st World Military Cadet Games", *CISM Magazine*, S. 150, Aralık 2010, s. 101.

⁴⁰ *CISM*, "Football", <https://www.milSPORT.one/sports/cism-disciplines-world-level-sport/football> (Erişim: 12.03.2024).

1964	Ankara/ Türkiye	Almanya, Fransa, Hollanda, Türkiye, Mısır, Fas, Tunus, ABD, Irak, İran, Suriye, Belçika, Yunanistan, Lüksemburg, Norveç, Portekiz	İkincilik
1965	Madrid/ İspanya	Belçika, İspanya, Fas, Fildişi Sahili, Mısır, Senegal, Tunus, ABD, Irak, İran, Suriye, Almanya, Fransa, Yunanistan, Lüksemburg, Hollanda, Portekiz	İkincilik
1966	Rabat/Fas	Almanya, Belçika, Fildişi Sahili, İspanya, ABD, Fransa, Yunanistan, Irak, Lüksemburg, Fas, Hollanda, Portekiz, Tunus, Türkiye	Birincilik
1967	Brüksel/ Belçika	Belçika, Fas, Hollanda, Türkiye, Fildişi Sahili, Tunus, Irak, İran, Almanya, Avusturya, İspanya, Fransa, Yunanistan, Lüksemburg, Portekiz	Birincilik
1968	Bağdat/Irak	Kore, Fildişi Sahili, İspanya, Yunanistan, Hollanda, Türkiye, Cezayir, Fas, Tunus, Irak, İran, Kuveyt, Filipinler, Tayland, Vietnam, Almanya, Belçika, Fransa	İkincilik
1991	Arnhem/ Hollanda	Almanya, ABD, Fransa, Gine, İran, İtalya, Hollanda, Türkiye, Zambiya, Botswana, Kamerun, Kongo Cumhuriyeti, Gana, Nijerya, Zimbabve, Brezilya, Kanada, Suriye, Irak, Ürdün, Pakistan, Belçika, Lüksemburg, Rusya	Üçüncülük

Türkiye'nin futbolda el ettiği bu başarılarla, etkinlikleri dördüncü olarak bitirdiği 1952, 1956, 1963 ve 1972 yıllarını da ekleyebilmek mümkündür. Futbol ile ilgili etkinliklerde sonraki süreçte çok bulunmadığı görülen TSK'nın dikkat çektiği branşlardan birinin de güreş olduğunu söylemek gerekir. 1952'de İstanbul'da düzenlenen güreş şampiyonasında 52 kiloda Mehmet Birer, 57 kiloda Osman Avcı, 62 kiloda Hasan Kafadar, 67 kiloda Emrullah Kur, 73 kiloda Muammer Varboz, 79 kiloda Salih Okatan, 87 kiloda Satılmış Gündüz ve Sabri Pekşen (ağır) İstanbul Karagücü Takımı sporcuları olarak yarışmışlardır⁴¹. Bu dönemde CISM'in Türkiye Heyetinin başında bulunan ve 1958'de Genelkurmay Başkanlığı Beden Terbiyesi Müdürlüğüne getirilen eski sporcu Alb. Turgut Tuna,⁴² CISM'in yayın organı CISM Magazine'ne "Bir Türk Kadar Güçlü" başlığıyla Karakucak Yağlı Güreşleri'ni ve Kırkpınar

41 "Ordulararası Serbest güreş Müsabakaları", *Cumhuriyet*, 29 Ocak 1952, s. 6.

42 "Albay Turgut Tuna Genel Kurmay Beden Terbiyesi Müdürü Oldu", *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1958, s. 6. "List of Member Countries", *CISM Magazine*, S. 2, Ocak 1959, s. 5.

Şampiyonalarını anlattığı bir makale kaleme almış; 1960 Roma Olimpiyatlarında Türk güreşçilerinin başarılı olacağını vurguladığı bu yazısında Tuna, güreşin Türk askeri için önemini şu satırlarda izah etmiştir:

“Türk Silahlı Kuvvetlerinde güreş, 16 ve 17. Yüzyıllarda Türk Ordusu’nda en küçük birliklerde bile fiili güreş faaliyetlerinin olduğu bilinen bir gerçektir. O zamanlar 2500 kişilik bir birliğin içinde en az 100-150 pehlivan bulunması şarttı. Bu pehlivanlar her zaman formda kalıyor, hatta birlik komutanları bile güreş müsabakalarında hazır bulunuyordu. Padişahların birliklerin yıllık denetimleri sırasında yapılan müsabakalarda dereceye girenlere büyük ödüller verilirdi. Günümüz Türk Ordusunda güreşe çok önem verilmektedir. Bunun nedeni güreşin yakın dövüşe hazırlık sporu olmasından kaynaklanmaktadır. Kara, Hava, Deniz ve Jandarma Kuvvetlerinden her kuvvetin kendi şampiyonaları sonucunda seçilen takımlar, Genelkurmay Başkanlığı tarafından her yıl düzenlenen Türk Silahlı Kuvvetleri Güreş Şampiyonası’na katılıyor. Serbest ve Greko-Romen her stilde kazananlar daha sonra Türk Silahlı Kuvvetleri Güreş Takımlarını oluşturuyor.”⁴³

CISM müsabakaları içinde de Türk sporcuların güreşe olan yatkınlığı ve elde ettiği başarılar oldukça dikkat çekmiştir. Bunun tarihsel bir anlam ifade ettiğini vurgulayan Alb. Tuna’nın CISM’deki vazifesi, bu konuşmasından kısa süre sonra, 27 Mayıs’ta yaşanan askeri müdahalenin ardından bitmiş, yerine Alb. Muhterem Özyurt görevlendirilmiştir⁴⁴. Öte yandan ülke içinde yaşanan sıkıntılı sürece rağmen müsabakalara katılım sağlanmaya devam edilmiştir. Bu dönemde, 1961’de futbol turnuvaları kapsamında Irak ile mücadele Ankara’da yapılırken⁴⁵ güreşte de aynı yıl 73 kiloda Mustafa Civelek’in İstanbul’daki müsabakalarda birinci olduğu görülmektedir⁴⁶. 1962’de Tahran Muhammed Rıza Spor Salonu’nda düzenlenen serbest güreş şampiyonasının ilk gününde yedi galibiyet kazanan Türk takımı, 9 Mayıs 1962’de yapılan ikinci karşılaşmalardaysa beş galibiyet, bir mağlubiyet almıştır. Şampiyonaya katılan yarışmacılar 52 kiloda Mehmet Esenceli, 53 kiloda Nihat Kabanlı, 70 kiloda

43 Turgut Tuna, “Strong as a Turk”, *CISM Magazine*, Haziran 1960, S. 6, s. 10-12.

44 “Heads of Delegation”, *CISM Magazine*, S. 9, Ekim 1960, s. 36. Özyurt’tan sonra ise göreve sırasıyla Alb. Nuri Yüksel, Alb. Nihat Isıtman, Alb. Şeref Tunca, Alb. Necip Belen gelmiştir. Bk. *CISM Yearbook*, “Delegation Chiefs”, 1969, s. 60. “Delegation Chiefs”, *Sport International Yearbook*, 1970, s. 19. “Delegation Chiefs”, *Sport International*, 1973, s. 14. “Middle East”, *Sport International Yearbook*, 1976, s. 15. *Sport International*, 1978, s. 23.

45 “CISM Parade”, *CISM Magazine*, S. 11, Nisan 1961, s. 20-21.

46 “Life at the CISM”, *CISM Magazine*, S. 12, Temmuz 1961, S. 12, s. 39.

Mehmet Altan, 78 kiloda Firuz Yılmaz, 87 kiloda Hasan Şahin, ağırdır Yürek Bilal'dir. Galip gelemeyen yarışmacımız, İranlı Rıza Malakan tarafından 9 dk 21 saniyede tuşla mağlup eden Bilal olmuştur. Türkiye'den ayrı yarışmada İran, ABD, Irak, Lübnan, Fransa, Belçika da yer almıştır⁴⁷. Esasen her dönemde güreş müsabakalarında adını duyuran Türkiye'nin CISM içindeki başarılarına bakıldığında 1971'de Yunanistan'da 74 kiloda Mehmet Uzun ile 82 kiloda Asım Bülbül'ün altın madalya aldığı,⁴⁸ 1972'de Ankara'da düzenlenen 5'nci CISM Serbest Güreş Şampiyonası'nda Mehmet Güçlü, Hasan Şadır, Mehmet Uzun, Mehmet Sarı ile Türkiye'nin dört altın madalyanın daha sahibi olduğu söylenebilir⁴⁹. Türk askerlerinin güreşle ilgili doksanlı yıllardaki başarıları ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: 1990'lı Yıllarda Türk Güreşçilerin CISM Dünya Şampiyonalarındaki Neticeleri (Serbest Stil)⁵⁰

Sene-Ülke	Yarışmacı	Derecesi	Takım Derecesi
1990-ABD Askeri Şampiyonası	Ahmet Orel (52 kg)	1	2
	Ergüder Bekişdamat (57 kg)	1	
	Muharrem Demireğen (62 kg)	1	
	Turan Ceylan (74 kg)	1	
	Sebahattin Öztürk (82 kg)	1	
	İbrahim Kavi (90 kg)	2	
	Mahmut Demir (100 kg)	1	
1991-İstanbul Askeri Şampiyonası	Hayrettin Baydur (48 kg)	1	1
	Ahmet Orel (52 kg)	1	
	İsmail Zurnacı (57 kg)	1	
	Muharrem Demireğen (62 kg)	1	
	Turan Ceylan (74 kg)	1	
	Sebahattin Öztürk (82 kg)	1	
	Fikret Ersoy (90 kg)	2	
	Mahmut Demir (100 kg)	1	

47 "Tahran'da Yapılan Müsabakalarda Ordu Güreş Takımımız Şampiyonluğa Gidiyor", *Cumhuriyet*, 10 Mayıs 1962, s. 6.

48 "Vth Wrestling", *Sport International Yearbook*, 1971, s. 71.

49 "Takım Halinde Şampiyon Olduk", *Cumhuriyet*, 17 Temmuz 1972, s. 8.

50 *Güreş Dosyası*, Dünya Ordulararası Şampiyonaları <https://www.guresdosyasi.com/srordu.html> son erişim tarihi: 10.02.2024.

1993-İran Askeri Şampiyonası	Yüksel Şanlı (68 kg)	3	2
	Ömer Aslantaş (100 kg)	1	
1995-İtalya Askeri Şampiyonası	Kamil Kocağaoğlu (74 kg)	3	2
	Savaş Yıldırım (100 kg)	1	
	Zekeriya Güçlü (130 kg)	1	
1997 Dünya Şampiyonası	Yılmaz Şükrüoğlu (54 kg)	2	3
	Sedat Dumlu (76 kg)	1	
	Ali Rıza Keser (85 kg)	3	
	Aydın Polatçı (130)	3	
1999-Hırvatistan CISM 2. Askeri Oyunları	Osman Şentürk (54 kg)	4	3
	Arif Kama (58 kg)	4	
	Arif Yılmaz (63 kg)	6	
	Nevzat Sarı (69 kg)	12	
	Muhsin M. Yıldız (76 kg)	12	
	Kazım Şakiroğlu (85 kg)	10	
	Ahmet Doğu (97 kg)	7	
	Bayram Doğan (130 kg)	2	
2000-ABD CISM 17. Dünya Şampiyonası	Erdiñ Kırbıyık (54 kg)	1	1
	Tekin Soyer (58 kg)	3	
	Ümit Orel (63 kg)	3	
	İsa Kale (69 kg)	2	
	Hasan Ergin (76 kg)	4	
	Nuri Zengin (85 kg)	1	
	Kazım Şakiroğlu (97 kg)	4	
	Aydın Polatçı (130 kg)	1	
2001-Hırvatistan CISM 20. Dünya Şampiyonası	Erdiñ Kırbıyık (54 kg)	4	3
	Tekin Soyer (58 kg)	4	
	Ümit Orel (63 kg)	9	
	Murat Kesen (69 kg)	3	
	Hasan Ergin (76 kg)	3	
	Osman Erdoğan (85 kg)	4	
	Fatih Çakiroğlu (97 kg)	3	
	K. Tolga Topçu (130 kg)	5	

Doksanlı yıllarda güreşte bu başarılar elde edilirken diğer dallardaki gelişmelere bakıldığında 1995'te CISM tarafından Roma'da düzenlenen 1'nci Dünya Askerî Spor Oyunları'na katılan 89 ülke arasında yer alan Türkiye'yi askeri pentatlon

yarışmalarında kadın ve erkek sporcuların temsil ettiği, kadınlarda 11 ülke içinde üçüncülük, erkeklerde 26 ülke içinde on ikincilik kazanıldığı görülmektedir. 18 ülkenin katıldığı yelken yarışmalarında genel klasmanda 10'ncu sırada mücadele eden TSK, 45 ülkenin katıldığı boks müsabakalarında ise 60 kiloda Enver Yılmaz'la, 63,5 kiloda Muhammed Kolu'yla, 67 kiloda Hüseyin Kurtulmaz'la ikinci tura yükselmiştir. 57 kiloda Levent Özcan ise ilk turda elenmiştir⁵¹. 1997'de CISM tarafından İsveç'in Kristinehamn şehrinde düzenlenen ve 24 ülkenin katıldığı 45'nci Dünya Askeri Pentatlon Şampiyonası'nın ön eleme grubunda Çin'in ardından ikinci sırada yer alan Türkiye, çeyrek finalde Danimarka'yı, yarı finalde Rusya'yı elemiş; yedi gün süren şampiyonayı, ikinci olarak tamamlamıştır. 21-29 Ağustos 1998'de Brezilya'da yapılan Havacılık Pentatlonu Şampiyonasında ise Ceyhun Özer Basketbolda birinciliği almıştır⁵². Pentatlon Müsabakalarında adından söz ettiren ülkelerin başında gelen Türkiye; 1952'de ilk kez katıldığı Askeri Pentatlon Yarışmalarının 1954, 1955, 1956, 1961, 1962, 1965, 1966, 1971, 1976, 1977, 1979, 1986, 1987, 1992, 1993 ve 1995-2015 arasında düzenlenen tüm müsabakalarına da (sadece 2005'te müsabaka yok) sporcularını göndermiştir. 1991'den itibaren kadınlar için de düzenlenmeye başlayan yarışmalara aynı yıl katılmaya başlamış ve 1991-1993, 1995-1996, 1999-2004 arasında her yıl ve 2008, 2013-2014'teki Pentatlon Müsabakalarında kadın sporcularımız yarışmışlardır. Türkiye'nin 2000'li yıllardaki CISM tarihçesine bakıldığında öncelikle Deniz Pentatlonu Milli Takımının 2000'de düzenlenen 39'ncu Deniz Pentatlonu Dünya Şampiyonası'nda çeviklik parkurunda dünya şampiyonu olduğu görülmektedir. Şampiyonaya katılan 13 ülke içinde İsveç, Almanya ve Finlandiya'nın ardından Türkiye, dördüncü olmuştur. Astsb. Üçvş. Ömer Şirin, 1. 48.2'lik derece elde ederek dünya rekoru kırarken Deniz Yzb. Cihangir Yılmaz gemicilik parkurunda 3. 43.1'lik dereceyle Avrupa şampiyonu olmuş, kurtarma yüzmesinde 1. 04.7'lik derecesiyle Türkiye rekoru kırmıştır. Kadınlarda da Deniz Tğm. Asu Büyükdurmuş 2. 02.2'lik derecesiyle Türkiye rekoru kırmış ve Avrupa şampiyonu olmuştur⁵³. 2001'de 40'ncısı düzenlenen Deniz Pentatlonu Dünya Şampiyonası'nın ikinci gününü üç yarışın ardından toplam puanda birinci sırada bitiren Türkiye,⁵⁴ 2002'de gerçekleştirilen pentatlon yarışmalarının atış disiplini de 200 puan yapan P. Ütğm. Yasin Taş'la elde

51 "Pentatlonda Üçüncü Olduk", *Cumhuriyet*, 10 Eylül 1995, s.18.

52 "Pentatloncular İkinci Sırada", *Cumhuriyet*, 11 Ağustos 1997, s. 16. *CISM Annual Report*, "42nd World Military Aeronautical Pentathlon Championship", 1998, s. 48-49.

53 "Pentatlon Takımı Dünya Şampiyonu", *Cumhuriyet*, 3 Eylül 2000, s. 19.

54 "Günün İçinden", *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 2001, s. 18.

etmiştir⁵⁵. 2006'da İstanbul'da düzenlenen CISM deniz pentatlonu 43'ncü Dünya Şampiyonası'nda erkeklerde şampiyonluk kazanılmış;⁵⁶ 8-16 Ekim 2014'te Kore'de yapılan 61. Dünya Askeri Pentatlon Şampiyonası'ndaki 32 ülkeden biri olan Türkiye'yi temsil eden İbrahim Akdeniz, erkekler bireysel atış oyunlarında üçüncü olmuştur.⁵⁷ 22-26 Haziran 2015'te İsveç'te düzenlenen ve altı branştan oluşan hava pentatlonunda atışta Tuğrul Özdil 10'ncu, Hami Karagöl 11'nci, Murat Çeşmeliler 15'nci, Arif Akçay 28'nci; Eskrimde Karagöl 3'ncü, Çeşmeliler 7'nci, Özdil 9'ncu, Akçay 10'ncu; Basketbolda Karagöl 10'ncu, Özdil 12'inci, Çeşmeliler 21'inci, Akçay 22'inci; Yüzmede Karagöl 18'inci, Özdil 20'nci, Akçay 27'nci, Çeşmeliler 30'ncu; Engelli Koşuda Karagöl 5'nci, Çeşmeliler 15'nci, Özdil 16'nci, Akçay 22'nci; Oryantiringde Çeşmeliler 9'ncu, Karagöl 16'nci, Akçay ve Özdil 28'nci; bireyselde Karagöl 10'ncu, Özdil 17'nci, Çeşmeliler 18'nci, Akçay 26'nci sırada yarışmaları tamamlamışlardır. Takım olarak beşinci olan Türkiye,⁵⁸ 27 Haziran 2 Temmuz 2015'te Finlandiya'da yapılan Deniz Pentatlonunda ise takım halinde altıncı sıraya oturmuştur. Burada Türkiye'yi temsilen Sefa Poyraz 17'nci, Kemal İlçin 18'nci, Erhan Olgun 21'nci, Emre Büyükkaydın 22'nci, Ahmet Kılıçer 31'nci, Rifat Çaylı 32'nci, Abdullah Hayırlı 37'nci olmuştur⁵⁹. 2015'te Mungyeong'da düzenlenen CISM Askeri Oyunları'na katılan Murat Çeşmeliler, Hami Karagöl, Arif Akçay ve Tuğrul Özdil ise Havacılık Pentatlonu takım müsabakalarından üçüncülükle ayrılmışlardır⁶⁰. Görüldüğü üzere pentatlon dalında adından oldukça bahsettiren Türk askeri sporcularının başarıları bu kadar olmamakla beraber çalışmanın sınırlarını aşacak mahiyette olduğundan hepsine burada yer verilememiştir. Bu durumun diğer spor dalları için de geçerli olduğunun altını çizmek yerinde olacaktır. Böyle olmakla beraber Türkiye'nin katılım gösterdiği diğer müsabakalarda elde ettiği derecelere de kısaca bakmak gerekmektedir. Özetle Türkiye'nin 23 Eylül-5 Ekim 1951 tarihleri arasında Roma'da yapılan Dünya Askeri Atletizm Şampiyonası'nda Osman Coşgöl ile altın madalyaya hak kazandığı,⁶¹ 1952'de

55 CISM, "Military Pentathlon", <https://www.milsport.one/sports/cism-disciplines-world-level-sport/military-pentathlon> son erişim tarihi: 12 Mart 2024.

56 "Kısa Kısa", *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 2006, s. 18.

57 CISM Yearbook, "CISM", 2014, s. 105.

58 "Open Nordic Military Championship in Aeronautical Pentathlon 2015-Results", CISM, 2015, s. 7-16.

59 "ONMC Navalpentathlon Result 2015", CISM, 2015, s. 1. "ONMC Teamresults 2015", CISM, 2015, s. 1.

60 CISM Yearbook, "Aeronautical Pentathlon", 2015, s. 28-31.

61 "Les Records CISM-Athlétisme", CISM Magazine, S. 3, Nisan 1959, s. 37.

Danimarka'da takım halinde üçüncü olduğu⁶². 1958'in nisan ayında Nice'de gerçekleştirilen ve Şili, İspanya, Fransa ve İtalya'nın da katılımıyla yapılan atlı engel atlama şampiyonasında Nail Gönenli'nin şampiyon olduğu söylenebilir. Aynı yılın mayıs ayında yine Nice'de düzenlenen ve Belçika, Kore, İspanya, ABD, Fransa, İran, Hollanda ile birlikte yer alan Türk takımı Basketbol ve Futbol Şampiyonalarında ise dereceye girememiştir⁶³. Basketbolda 1970'te İran'da yapılan müsabakalarda dördüncü olan Türkiye'nin 2000'de de Lübnan'da beşinciliği bulunmaktadır⁶⁴. Bunun yanı sıra 2001'de Kara Harp Okulu Atlı Spor Eğitim Merkezi tesislerinde yapılan 13'ncü CISM Dünya Askeri Binicilik Şampiyonası'nda TSK Takım Engel Atlama Uluslar Kupasında üçüncülük elde etmiştir⁶⁵. 2004'te Sofya'da düzenlenen Avrupa Bölgesel Atış Şampiyonası'na Bulgaristan, İtalya, İspanya, Norveç ve Polonya'yla beraber sporcu gönderen Türkiye, Tabanca Atış Ulusal Takımı ile iki dalda takım sıralamasında ikinciliği elde etmiştir. Bu şampiyonada Ütgm. Tuğba Ormanoğlu, askeri çabuk atışta altın madalyayı kazanmış, TSK Tabanca Atış Bayan Ulusal Takımı, "yavaş+çabuk atış" ve "askeri çabuk atış" dallarında İtalya'nın ardından ikinci olmuştur. Yavaş+çabuk atış dalında Yzb. Ayşe Kil Erten de ferdi sıralamada ikincilik kazanmıştır. 2006'da Seul'de yapılan 17'nci Dünya Ordulararası Tekvando Şampiyonası'nda 62 kiloda Ayhan Tanrıverdi, 84 kiloda Bekir Aydın bronz madalya sahibi olmuşlardır⁶⁶. 8-15 Ekim 2001'de Hırvatistan'da yapılan 20'nci CISM Güreş Şampiyonası'nda ise Grekoromende 69 kiloda Selçuk Cebi bronz madalya kazanmıştır⁶⁷. 2005'te Güney Afrika'daki şampiyonalarda Boksta 54 kiloda Hakan Doluay ve 81 kiloda Hamza Güneş'le ikincilik elde eden Türkiye,⁶⁸ 2006'da Bakü'de düzenlenen 24'ncü CISM Güreş Şampiyonası'nda takım sıralamasında serbestte üçüncü, Grekoromende dördüncü olunmuştur⁶⁹. 2009'da Polonya'da Yelken yarışlarında takım olarak ikincilik elde edilirken⁷⁰ 2010 yılında

62 *Cumhuriyet*, "Ordulararası Atletizm Şampiyonası", 17 Eylül 1952, s. 1-5.

63 "CISM Calendar", *CISM Magazine*, S. 1, Eylül 1958, s. 18-21.

64 "XIIIe Championnat de Basketball", *Sport International Yearbook*, 1970, s. 57. *CISM Annual Report*, "44th World Military Basketball Championship", 2000, s. 62-63.

65 "Günün İçinden", *Cumhuriyet*, 21 Temmuz 2001, s. 18.

66 "Tuğba Altını Vurdu", *Cumhuriyet*, 7 Haziran 2004, s. 18. "2006", *Cumhuriyet*, 2 Ocak 2007, s. 7.

67 *CISM Yearbook*, "2001", 2002, s. 65.

68 *CISM Yearbook*, "49th World Military Boxing Championship", 2005, s. 44-45.

69 *Cumhuriyet*, "Günün İçinden", 3 Kasım 2006, s. 18. "Günün İçinden", *Cumhuriyet*, 1 Kasım 2006, s. 18.

70 *CISM Yearbook*, "43rd World Military Sailing Championship", 2009, s. 68-69.

da Bahreyn’de hem erkek hem de kadın takımları üçüncü olmuştur⁷¹. Spordaki gelişmelerden ayrı 2010’da CISM içinde Türkiye’nin aldığı bir görevle sorumluluğunun arttığı da görülmektedir. Buna göre 10-15 Mayıs 2010 tarihleri arasında Brezilya’da yapılan 65’nci CISM Genel Kurulu ve Kongresi’nde, Türk Delegasyonu Başkanı Yzb. Mesut Cerit Avrupa’dan sorumlu başkan yardımcılığına seçilmiştir. Seçilmiş en genç başkan yardımcısı olarak CISM tarihine geçen Cerit, konuyla ilgili olarak “Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir subayı olmaktan büyük gurur duyuyorum. Geçmiş M.Ö. 209’a kadar uzanan Türk Silahlı Kuvvetleri 1949 yılında CISM’e 9. Üye Ülke olarak katıldı. Artık Avrupa ülkeleri, 62 yıllık CISM tarihinin 43 yaşında en genç başkan yardımcısı seçilerek beni onurlandırdılar ve ben de CISM’in motoru olan Avrupa Kıtası temsil etmek için üzerime düşen tüm görevleri yerine getirmek için elimden geleni yapacağım!” şeklinde konuşmuştur⁷². Bunun yanı sıra 2012’de Ulusal Grekoromen Güreş takımı’nın eski antrenörlerinden Seçkin Saruhan da CISM Güreş Komitesi’nin başkanlığına getirilmiştir⁷³. 24-29 Mart 2014 tarihlerinde Finlandiya’da düzenlenen 52’nci Dünya Kayak Şampiyonası’nın resmi temsilciliğini Türkiye’den Alb. Mesut Cerit üstlenirken Cerit’in aynı yıl yapılan CISM Başkanlığı seçiminde de adaylar arasında yer aldığı ve oylamada ikinci sırada kaldığı görülmektedir. 11-16 Haziran 2014’te İsviçre’de gerçekleştirilen 46’nci Dünya Askeri Yüzme ve Can Kurtarma Şampiyonası’na katılan 17 ülke arasında yer alan Türkiye, 24-30 Ağustos 2014’te Avusturya’da düzenlenen Dünya Askeri Oryantiring Şampiyonası’nda da yer almıştır⁷⁴. 9-14 Ekim 2014’te Hollanda’da yapılan 46’nci Askeri Maraton Şampiyonası’ndaki 21 ülkeden biri olan Türkiye’den 69 atlet içinde Hakan Tazegül 39’ncü, Mehmet Soy Türk 52’nci, Battal Kütük 64’ncü, Mustafa İncesu 69’ncü olmuştur⁷⁵. 22-30 Kasım 2014’te Katar’da yapılan 47’nci Dünya Askeri Yelken Şampiyonası’na katılan Türkiye, Oryantiringde ise erkekler takım üçüncülüğünü elde etmiştir⁷⁶. 25 metre merkezden ateşlemeli tabanca müsabakasında bireyselde Yusuf Dikeç birinci olurken takım yarışmalarında ise Özgür Varlık, Yusuf Dikeç ve Murat Kılıç

71 “44th World Military Sailing Championship”, *CISM Magazine*, S. 150, Aralık 2010, s. 71.

72 *CISM Yearbook*, “65th CISM General Assembly & Congress”, 2010, s. 13. “Continental Europe”, *CISM Magazine*, S. 149, Ağustos 2010, s. 94.

73 “Kısa Kısa”, *Cumhuriyet*, 6 Şubat 2012, s. 17.

74 *CISM Yearbook*, “46th World Military Swimming and Lifesaving Championship”, 2014, s. 51, 81.

75 *CISM Yearbook*, “46th World Military Marathon Championship”, 2014, s. 111. “WMC Marathon The Netherlands 2014-Results”, *CISM*, 2014, s. 2-3.

76 *CISM Yearbook*, “2^e World Cadet Games L’avenir du CISM”, 2014, s. 129, 145.

üçüncülüğü elde etmişlerdir⁷⁷. 2019'da Çin'de düzenlenen 7'nci CISM Dünya Yaz Oyunları'nda güreşte Türkiye, iki altın madalyanın sahibi olmuş; Grekoromende 130 kiloda Rıza Kayaalp ile Serbest Stilde 125 kiloda Taha Akgül birinciliği elde ederken ayrıca Serbest Stilde 65 kiloda Selahattin Kılıçsallayan, 74 kiloda Soner Demirtaş ve 97 kiloda Fatih Yaşarlı üçüncü olarak üç bronz madalyayı Türkiye'ye getirmişlerdi⁷⁸. Bu alanda son olarak 27 Kasım-3 Aralık 2023 tarihleri arasında Bakü'de düzenlenen 36'ncı Dünya Askeri Güreş Şampiyonası'nda Hasan Berk Kılınç, Türkiye'ye şampiyonluğu getirmiştir⁷⁹.

Sonuç

Başlangıç tarihleri farklı olmakla beraber CISM, bugün halen Havacılık Pentatlonu, Okçuluk, Basketbol, Plaj Voleybolu, Boks, Tırmanış, Bisiklet, Binicilik, Eskrim, Futbol, Golf, Judo, Askeri Pentatlon, Modern Pentatlon, Deniz Pentatlonu, Oryantiring, Paraşütle Atlama, Yelken, Atıcılık, Kayak, Yüzme ve Can Kurtarma, Tekvando, Atletizm, Triatlon, Voleybol ve Güreş alanlarında şampiyonalar düzenlemektedir. Bu şampiyonalar 1946'dan beri devam eden CISM Dünya Askeri Şampiyonası, 1993'ten itibaren dört yılda bir yapılan CISM Dünya Askeri Yaz Oyunları, 2010 itibarıyla dört senede bir gerçekleştirilen CISM Dünya Askeri Kış Oyunları, yine 2010'dan beri dört yılda bir yapılan CISM Dünya Harbiyeli Oyunları ve 1946'da başlayan CISM Dünya Askeri Futbol Kupası'dır. Bazı dönemlerde ara verilen yahut değişikliklere uğrayan bu etkinliklerle devletlerin birbiri ile temasını dostluk çerçevesinde devam ettirmesini amaçlayan CISM, savaşın yıkıcı etkilerini giderebilmek adına önce Müttefikler arasında birlikteliği sağlamak için kurulmuş olan Müttefik Kuvvetler Spor Konseyi ve Uluslararası Askeri Spor Konseyi'nin devamı niteliğindedir. Dost kuvvetleri birbirinden koparmak, askerin motivasyonunu kaybetmemesini sağlamak, düşmanlara karşı güçlü durabilmek hedefleriyle yola çıkan ve diplomasiyi asker ve sporla girift hale getirerek bağları daha da kuvvetlendiren CISM, zamanla önceki dönem için "düşman" tanımı yaptığı devletleri de içine alarak büyümüştür. SSC-B'nin yıkılması ve eski Doğu Bloğu ülkelerinin, Rusya da dahil katılımıyla beraber bu gücün daha da hissedildiği muhakkaktır. Ancak CISM henüz yolun başındayken bu yapılanma içinde yerini alan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" sözlerini

77 *CISM Yearbook*, "Shooting Sport", 2015, s. 90-93.

78 *CISM Yearbook*, "Wrestling", 2019, s. 197- 198.

79 *CISM*, "36th WMC Wrestling", <https://www.milспорт.one/news/36th-wmc-wrestling-baku-aze#> son erişim tarihi: 22 Şubat 2024.

şiar edinen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin barışın değerini bilen karakteri, yıllar sonrasında sulhun önemini anlayan CISM'in çağrısıyla bütünleşmiş ve Türk askeri, 1949'dan itibaren bu diplomatik ve askeri spor teşkilatının içinde yer almıştır. Bu tarihten başlayarak CISM'in düzenlediği müsabakaların çoğuna katılım sağlayan, birçoğuna da ev sahipliği yapan Türkiye, bulunduğu konum itibarıyla yarışmalarda bazen Ortadoğu ülkeleri ile kimi zaman da Avrupalı olarak değerlendirilmiştir. Sadece spor teşkilatı olarak görülmemesi gereken CISM'in askeri yapısı gözden kaçırılmamalı, yönetim kademesinin tamamen üye ülkelerin subaylarından oluştuğu, yarışmalara katılan sporcuların da mevcut ülkenin askeri personeli olduğu unutulmamalıdır. Her ne kadar bazı dönemlerde askerlik vazifesini yapan sporcuların da yarışmalarda yer aldığı görülmüşse de CISM'in temelinde askerin sporun gücüyle kardeşlik duygusu içinde hareket etmesi gayesinden uzaklaşmamak gerekmektedir. Diğer yandan askerin formunu koruması ve bir yerde üye ülkelerin askerlerinin formunun değerlendirilebilmesi için de uygun ortam yaratan CISM, aynı ordu içindeki mensupların rekabet duygusunun körelmemesi için de dikkate şayandır. Buradan hareketle 1949'dan beri birçok başarıya imza atmış olan ve Türkiye'ye çok sayıda madalya kazandıran Türk askerinin CISM içinde elde ettiği bu kazançlarla ilgili bir çalışmanın bulunmaması, hali hazırda okunan metnin hazırlanmasını gerekli kılmıştır.

KAYNAKLAR

- “1948-1973”, *Sport International*, 1973.
- “1972 Calendar”, *Sport International Yearbook*, 1971.
- “1st World Military Cadet Games”, *CISM Magazine*, S. 150, Aralık 2010.
- “2006”, *Cumhuriyet*, 2 Ocak 2007.
- “44th World Military Sailing Championship”, *CISM Magazine*, S. 150, Aralık 2010.
- “Albay Turgut Tuna Genel Kurmay Beden Terbiyesi Müdürü Oldu”, *Cumhuriyet*, 20 Temmuz 1958.
- “CISM Akademisi Spor Semineri Bitti”, *Cumhuriyet*, 27 Eylül 1969.
- “CISM Calendar”, *CISM Magazine*, S. 1, Eylül 1958.
- “CISM Parade”, *CISM Magazine*, S. 11, Nisan 1961.
- “CISM Semineri Bugün Başlıyor”, *Cumhuriyet*, 22 Eylül 1969.
- “Continental Europe”, *CISM Magazine*, S. 149, Ağustos 2010.
- “De la lère Assemblée Générale du Conseil International du Sport Militaire”, *CISM*, 1 Eylül 1948.
- “Delegation Chiefs”, *Sport International Yearbook*, 1970.
- “Delegation Chiefs”, *Sport International*, 1973.
- “Editorial”, *Sport International*, Eylül 1994.
- “En 80 Jours le Tour du CISM”, *Sport International*, Aralık 1993.
- “Günün İçinden”, *Cumhuriyet*, 1 Kasım 2006.
- “Günün İçinden”, *Cumhuriyet*, 21 Nisan 2004.
- “Günün İçinden”, *Cumhuriyet*, 21 Temmuz 2001.
- “Günün İçinden”, *Cumhuriyet*, 3 Kasım 2006.
- “Günün İçinden”, *Cumhuriyet*, 5 Temmuz 2001.
- Güreş Dosyası*, Dünya Ordulararası Şampiyonaları <https://www.guresdosyasi.com/srordu.html> son erişim tarihi: 10.02.2024.
- “Heads of Delegation”, *CISM Magazine*, S. 9, Ekim 1960.

- “Kısa Kısa”, *Cumhuriyet*, 2 Ağustos 200.
- “Kısa Kısa”, *Cumhuriyet*, 6 Şubat 2012.
- “Kısa Kısa”, *Cumhuriyet*, 8 Temmuz 2006.
- “La Jeune Histoire du CISM”, *CISM Magazine*, S. 1, Eylül 1958.
- “Les Records CISM-Athlétisme”, *CISM Magazine*, S. 3, Nisan 1959.
- “Life at the CISM”, *CISM Magazine*, S. 12, Temmuz 1961.
- “List of Member Countries”, *CISM Magazine*, S. 2, Ocak 1959.
- “Middle East”, *Sport International Yearbook*, 1976.
- “ONMC Navalpentathlon Result 2015”, *CISM*, 2015.
- “ONMC Teamresults 2015”, *CISM*, 2015.
- “Open Nordic Military Championship in Aeronautical Pentathlon 2015-Results”, *CISM*, 2015.
- “Ordulararası Atletizm Şampiyonası”, *Cumhuriyet*, 17 Eylül 1952.
- “Ordulararası Serbest Güreş Müsabakaları”, *Cumhuriyet*, 29 Ocak 1952.
- “P.V. de la 6é Session du Conseil des Forces Alliees”, *CISM*, 18 Şubat 1948.
- “Pentatlon Takımı Dünya Şampiyonu”, *Cumhuriyet*, 3 Eylül 2000.
- “Pentatloncular İkinci Sırada”, *Cumhuriyet*, 11 Ağustos 1997.
- “Pentatlonda Üçüncü Olduk”, *Cumhuriyet*, 10 Eylül 1995.
- “Sea-Week”, *Sport International*, Kasım 1982.
- “Stage d’İstanbul”, *Sport International Yearbook*, 1969.
- “Tahran’da Yapılan Müsabakalarda Ordu Güreş Takımımız Şampiyonluğa Gidiyor”, *Cumhuriyet*, 10 Mayıs 1962.
- “Takım Halinde Şampiyon Olduk”, *Cumhuriyet*, 17 Temmuz 1972.
- “Tuğba Altını Vurdu”, *Cumhuriyet*, 7 Haziran 2004.
- “Uluslararası Askeri Spor Semineri İstanbul’da Toplanıyor”, *Cumhuriyet*, 19 Eylül 1969.
- “Victory for Turkey and the United States 15th Volleyball Championship”, *Sport International*, Aralık 1987.

- “Vth Wrestling”, *Sport International Yearbook*, 1971.
- “WMC Marathon The Netherlands 2014-Results”, *CISM*, 2014.
- “XIIIe Championnat de Basketball”, *Sport International Yearbook*, 1970.
- “XIX Naval Pentathlon Championship”, *Sport International Yearbook*, 1976.
- “XXIst PAIM, İzmir-Turkey”, *Sport International Yearbook*, 1975.
- “Zechner, CISM Başkanı”, *Cumhuriyet*, 13 Mayıs 1994.
- Allied Forces Sports Council, *Allied Forces European Track and Field Championships*, 1946, s. 3-7.
- American Expeditionary Forces and YMCA*, “Complete program for the Inter-Allied Games Pershing Stadium”, Paris 1919.
- Bijkerk, Anthony Th., “The Olympic Tug-Of-War Antwerp 1920”, *Journal of Olympic History*, September 2000, s. 15-21.
- CISM Annual Report*, “37th World Military Shooting Championship”, 2000.
- CISM Annual Report*, “42nd World Military Aeronautical Pentathlon Championship”, 1998.
- CISM Annual Report*, “44th World Military Basketball Championship”, 2000.
- CISM Europe*, “International Military Sport Council”, Warendorf 2015.
- CISM Yearbook*, “13th World Military Equestrian Championship”, 2001.
- CISM Yearbook*, “1st Board of Directors Meeting in Kemer/Antalya”, 2005.
- CISM Yearbook*, “1st World Military Cadet Games”, 2010.
- CISM Yearbook*, “1st World Military Cadet Games”, 2010.
- CISM Yearbook*, “2001”, 2002.
- CISM Yearbook*, “22nd World Military Wrestling Championship”, 2003.
- CISM Yearbook*, “2^e World Cadet Games L’avenir du CISM”, 2014.
- CISM Yearbook*, “39th World Military Shooting Championship”, 2004.
- CISM Yearbook*, “40th World Military Naval Pentathlon Championship”, 2001.
- CISM Yearbook*, “43rd World Military Naval Pentathlon Championship”, 2006.

- CISM Yearbook*, “43rd World Military Sailing Championship”, 2009.
- CISM Yearbook*, “46th World Military Marathon Championship”, 2014.
- CISM Yearbook*, “46th World Military Swimming and Lifesaving Championship”, 2014.
- CISM Yearbook*, “48th World Military Aeronautical Championship”, 2004.
- CISM Yearbook*, “49th World Military Boxing Championship”, 2005.
- CISM Yearbook*, “49th World Military Cross-Country Championship”, 2002.
- CISM Yearbook*, “65th CISM General Assembly & Congress”, 2010.
- CISM Yearbook*, “Aeronautical Pentathlon”, 2015.
- CISM Yearbook*, “CISM”, 2014.
- CISM Yearbook*, “Delegation Chiefs”, 1969.
- CISM Yearbook*, “Military World Championship 2008”, 2007.
- CISM Yearbook*, “Shooting Sport”, 2015.
- CISM Yearbook*, “Wrestling”, 2019.
- CISM*, “36th WMC Wrestling”, <https://www.milспорт.one/news/36th-wmc-wrestling-baku-aze#> son erişim tarihi: 22.02.2024.
- CISM*, “Allied Forces Sports Council Track and Field Meet”, APO.757, 30 Eylül 1946.
- CISM*, “Allied Forces Sports Council”, JFD.edf.2-1774, 7 Şubat 1946.
- CISM*, “Inter-Allied Athletic Meeting 6-7 February 1946”, APO.757, 5 Şubat 1946.
- CISM*, “Military Pentathlon”, <https://www.milспорт.one/sports/cism-disciplines-world-level-sport/military-pentathlon> son erişim tarihi: 12.03.2024.
- CISM*, “Proposition d’une réunion pour la formation d’un conseil athlétique inter-allié”, age. 353.S, 29 Aralık 1945.
- International Military Sports Council*, “Member Nation”, <https://www.milспорт.one/cism/members-nations/america/united-states-of-america-usa> son erişim tarihi: 18.02.2024.

Kawamura, Jessica H., *Military Sports Diplomacy*, Naval Postgraduate School Master Thesis, California 2020.

Moschopoulos, Athinodoros I., "Olympic Games and CISM Villages: The Outreach of the International Military Sports Council in the Olympic Games", *Storia Dello Sport Rivista Di Studi Contemporanei*, Vol II/No. 1, 2020.

Sport International, 1978, s. 23.

TBMM Zabıt Ceridesi, 5. Devre, 1. İnikat, C XX, 1 Kasım 1937.

The National WWI Museum and Memorial, "Inter-Allied Games Brochure", 1919.2013.31.0.

The National WWI Museum and Memorial, "Letter written by Richard S. Righter to His Parents", 1984.110.3-F7. 30 Haziran 1919.

The National WWI Museum and Memorial, "Postcard from the Inter-Allied Games", 1919, 2011.73.6.

The National WWI Museum and Memorial, Program for Inter-Allied Games Pershing Stadium, Joinville le Pont Paris, 1997.6.5 2 Temmuz 1919.

Tuna, Turgut, "Strong as a Turk", *CISM Magazine*, Haziran 1960, S. 6, s. 10-12.

Union of International Associations, "Sports Committee of Friendly Armies", <https://uia.org/s/or/en/1100010020> son erişim tarihi: 18.02.2024.

United States Armed Forces Sports, "CISM History", <https://armedforcessports.defense.gov/CISM/CISM-History/> son erişim tarihi: 10.02.2024.

Vandenplas, Marc, "Green Light for Rome", *Sport International*, Eylül 1994, s. 72-73.

Wythe, George-Hanson, Joseph Mills-Burger, Carl V. Burger, *The Inter-Allied Games 1919*, Société Anonyme de Publications, Games Committee, Paris 1919.

